

GARA JÁNOS:

A KÉT LABDASZEDŐ

Hatkor ért haza a munkából, az ajtóresbe tűzött cédula várta. Helyben átfutott a kusza sorokon, aztán dűnnyögve gyűrte zsebébe a papírt. Jó, hogy nem egy egész libát kér! Az okos! Tegnapelőtt operálták. Honnan vegyek neki töltöttkáposztát!

Kicsit körülnézett, vajjon ki közvetíthette az üzenetet, de az udvarra nyfló ajtók némán hallgattak. Fister János leemelte a felső keresztfáról a kulcsot és bement a lakásba.

L-alaku földszintes ház volt ez, közel az Északi Fűtőházhoz, az épület rövidebb szárnya alkotta az utcai frontot, vedlő-vakolatú kapualj vezetett át az udvarra, a túlsó oldalon kátránypapírostetővel fedett, barnára száradt fáskamrák sora zárta el a kilátást a hasonlójellegű udvarok felé, míg a töltés alá futó udvar legmélyét foghíjas palánk szelte keresztül. A töltés tetején mindig várakozott néhány szipogó mozdony, várták, hogy a szemafor szabadra váltson. Fister, aki a hosszabik szárny legutolsó lakásában lakott, amely nem is volt lakás, hanem csak egy szoba, — mintha annak idején elmérték volna magukat az építők — személyesen ismerte a gépek oldalán kikönyökölő vezetöket. Legszívesebben velük beszélgetett. Érdeklödött hogyan telt el a szolgálat, mit szállítottak, s hová, nyári estéken kirakta a rádióját a küszöbre, hogy a vezetök följegyezheék a totóeredményeket. Ezért hálából le-lecsúszott a töltés oldalán néhány hasáb fa, vagy nagyobb göröngy szén, amelyből télire annyi összegyűlt, hogy nem volt gondja tüzelőre.

Fister harminc éve lakott itt. ő volt a házban a legrégebb lakó, egyben neki volt a legkevesebb tekintélye. Lenézték! Az életforma következménye volt ez, amelyet maga választott, s amely mellett következetesen kitartani nem volt nehéz. Joga lett volna tiltakozni e méltánytalan megkülönböztetés ellen, de nem tette. Amíg a felesége élt — az asszony az életének utolsó tíz esztendejét bénán, ágyban töltötte — s néha panaszkodott. Fister el-elkapta a harctéri idegesség. Ilyenkor arra gondolt, kirámolja a házból az egész csibész bandát. Aztán elballagott a sarki csehóba, bedobott három nagyfröccsöt, s minden visszazökkent a megszokott kerékvágásba. Az asszony halála óta a nagybátyjával lakott itt és ha halott valami megjegyzést, csak legyintett: az okosok! Náluk a labda, ők játszanak vele!

Odabent megszokott mozdulattal a sarokba állította a vattakabátot, s ledobta a vállraakasztós bőrtáskát, fogta a vödröt, kiment az udvari csaphoz és teleeresztette. Langyos, tavaszi este volt. Rövidesen megkezdődik az élet itt az udvaron is — gondolta. Amíg a vödör telefolyt, a frissen ásott virágágyakat nézegette. Jobb ha nem nézelődöm! Még azt hiszik szivességet akarok kérni — szögezte le magában. Legjobban ettől reszketett. Még azt gondolják, hogy mások segítségére szorul! Nem is érintkezett senkivel, legfeljebb a házban lakó gyerekekkel, azokkal is csak addig, míg megválták moziravalóval. Szívesen adott, szerette a gyerekeket.

A vödröt visszavitte és letette az ajtó előtt, kihozott egy lavórt, s az udvaron alaposan megmosakodott.

Hangtalan gördüléssel becsúszott a ház fölé egy mozdony, a vezető olajos ronggyal törölgette a kezét, s lekiáltott Fisternek:

— Mi van pajtikám! Felcsaptál vizitündernek!

— A nénikéd, az a najád, aki előadóművész nő Sanghájban.

— Hogy van az öreg?

— Túl van a krízisen. Mára üzent, hogy vigyek neki sültcsirkét. meg töltöttkáposztát. Az okos!

— Na ez hamar ment.

Fister kilöttyintette a vizet és bement. A vizes törülközőt a tűzhely feletti zsinórra akasztotta. Háromnapos operált nem lehet töltöttkáposztát! Állt a szoba közepén, mintha a szekrénytől, az ágytól, vagy a kihült csikótűzhelytől várta volna a tanácsot. Ekkor eszébe jutott, hogy nyilván Erzsike útján jutott el hozzá az öreg üzenete! Erzsike! Itt mosogat a csehóban. Nyilván eldicsekedte az öreg, hogy operálni fogják. Világos, ki más látogatna meg egy ilyen szeszszakánt!

Amíg esti teendőit végezte — úgy-ahogy rendberakta a szobát, a táskából előszedte a vacsoráját, s hozzálátott enni — elgondolkozott. Erzsikére gondolt. Jó gondolatok voltak ezek, örült neki. Szőke, vékony teremtés, valamivel fiatalabb lehet nála. Olyan negyvenes. Máskor is észrevette, hogy törődik velük. Ha ők ketten beülnek, néha odamosolyog hozzájuk. Határozottan emlékezett rá, hogy Erzsike másként mosolyog feléjük, mint a többi vendégre. Állítólag elhagyta a férje. Gyereke is lehet, tán nem is egy! De mit számít az! Rendes nő, törődik velük.

Lám a ravasz öreg, fekszik a kényelmes ágyban, s csak úgy jönnek hozzá a látogatók. Üzen! Sültcsirkét vigyenek neki, meg töltöttkáposztát! Van magához való esze! Az életben nem volt ilyen dolga!

Jóval nyolc után ért a klinikára. A tekintélyes külsejű szivarozó portás hallani sem akart arról, hogy bemenjen. Tábornoki hanghordozással előadást tartott Fisternek. A beteg nyugalma emlegette, a tudományos munkát, amivel itt gyógyítanak. Hideg elutasító magatartásán csak akkor változtatott, amikor észrevette, hogy az asztalraterenyerelő Fister keze alól egy papírpénz kandikál elő. Átmenetként krakogott, s szivarfüst-felhő mögött megigazította aranykeretes szemüvegét. — Most az egyszer fölmehet — mondta — de ha találkozik az ocvossal, rám ne hivatkozzon! — S még utána recsegett: — A hátsólépcsőn menjen!

Fister megilletődve mászott fel a rosszul megvilágított hátsó lépcsőn. A fordulónál titokzatos estillogással állták útját a horpadt sterildobozok, betegszállító kocsik, kiszuperált fehér ágyak. A levegőben átható gyógyszerek illata terjengett, s mindez ismeretlen világot varázsolt elé, amiben a fájdalom az úr, s ledönti lábáról a legmagabiztosabb embert is.

A folyosón ácsorgó pizsamás betegek csodálkozva néztek a lábujhegyen lépkedő nagytestű ember után, megmosolyogták izgalomtól kivörösödött arcát, suttogó kérdezősködését, cinkos hunyorgását.

A kórteremben tán húsz ágynál is több állt, s az első pillanatban megkülönböztethetetlenül néztek vissza rá az arcok. Már arra gondolt, hogy eltévesztette az ajtót, amikor a sarokból fölhangzott a jólismert rekedt harakolás:

— Mít állsz ott te mamlasz!

Fister arcán a siker örömtüzei lángoltak fel. Az első pillanattól kételkedett a vállalkozás sikerében. Minduntalan attól tartott, hogy balszerencséjére összefut va-

lami orvossal, vagy egy harcias ápolónő úzi el, hiszen az ilyen helyen annyi személyzet cselleng, mint a városligeti motorversenyen, ahol két emberre jut egy jegyszedő, ahová vasárnap délelőttönként néha kiballagott, de látni alig-alig sikerült valamint, örökké a fifikás ellenőrök elől bujdokolt, s csak hallotta hogyan repesztenek a fűrészek.

— Hé öreg labdaszedő, élsz még! — Az ágy szélére zúttient. Drimós barátságos betörőarcán fájdalmas fintor hullámozott át.

— Lassabban te! Ez nem hajóhinta!

— Ilyen gyerekágyba fektettek téged! Miért?

— Miért, nagyokos! Na mit gondolsz!?

— Itt legalább nincs huzat. Neked most ártalmas a huzat.

— Amennyit még itt leszek! Mit gondolsz nagyokos! — Drimós merengve vakargatta nyitott kórházi ingéből kilátszó bozontos mellkasát.

— Te csak ne ugrálj, te labdaszedő! Jobb ha egy ideig maradsz a fenekeden! — harapta Fister indokolatlan ingerültséggel az öreg felé a szavakat. — Otthon nincsen ilyen klassz ágy, meg meleg! És kedvesnővér sincs, se látogatás!

— De bicska sincs.

— Bicska, okos! Túl vagy rajta, így van?

— És ha kinyitnak?! Szeretném látni mit szólnál hozzá, ha téged kellene kinyitni! — legyintett Drimós, hangjában a tűzkeresztségen átesett emberek félelme, és a tudatlanok iránti szelíd lenézés érződött.

— Na és ha kinyitnak? Akkor mi van? Majd becsuknak. Ne félj, nem hagyunk nyitva. Neem!

— Mi vagyok én, kocsmajátó, hogy nyitogassanak!

— Mert a pián jár a fejed! Azon.

— Kell is nekem pia! — mondta Drimós, és igyekezett elkeseredett arcot vágni.

— Nekem te nem mesélhetsz. Neem! — rázta Fister a mutatóujját a beteg arca felett. — Emiatt kellett megoperálni. A májad benne ázott a piába. Kérdeztem egy haverótól!

— A te haverjaid!... Röhögnöm kell, fogjál meg... ne ott, a vállamat!

Drimós hörgés-szerű hangokat hallatott, vonagló vállát az ilyedt Fister tartotta.

— Ha a piától van — folytatta Drimós, lihegett és köhögött — a te haverjaid mért nem szobrok? Ha a piától van a kő!

— Maradsz a fenekeden és tömöd a majmot! Tessék!

— Mi ez? — forgatta fitymáló arccal az újságpapíroscsomagot.

— Máskor írjál levelet, ha kell valami, de ne üzengess!

— Mi van benne?

— Mi lenne okos! Sült csirke. Naná, majd töltöttkáposzta!

— Nem kell — mondta Drimós és unott arccal letette a csomagot.

— Mondom sült-csir-ke! van benne — hajolt előre Fister és bontogatni kezdte a csomagot. — Egész este ezért rohagáltam, hogy sültcsirkét hozzak neked.

— Jó! van, mit kiabálsz. Nem vagyok süket! — Drimós vadul forgatta a szemét, a járnai tudó betegek vastag gyűrűt alkotva körül állták az ágyát, szerette volna figyelmeztetni Fister, de az alig látott az indulattól.

— Öreg labdaszedő, ne játszd meg a bazári majmot! — mondta Fister vészjóslóan.

— Mondtam már, hogy ne kiabálj! Ez nem kocsma!

Fister a kibontott sültcsirkével, látványos mozdulattal tárta szét a karját:

— Ez teljesen becsavarodott! Neki nem kell a sültcsirke!

— Naná! Egy háromnapos operált sültcsirkét eszik neked, mi! Egy epés! Szépen visszaviszed, ahonnan hoztad — mondta Drimós megfontoltan.

— Akkor mi a názáreti Jézus Krisztusnak üzenet, hogy hozzak csirkét!

— Én üzentem? Kivel!?

— Erzsikével.

— Milyen Erzsikével?

— Az Erzsébetkirálynővel — tagolta a szavakat Fister. — Akinek az édesanyja előadóművésznő Sánhájban! Vagy ezt is letagadod?! Ide mond a két szép szemembe. Ide! — Fister ágasranyított két ujjával a saját szeme felé bökött, majd idegesen gyúrta vissza a papírba az aranyárga sültcsirkét.

— Én csak azt mondtam, hogy megenném — védekezett ártatlan arccal Drimós. — Még nem lehet, de alig várom az időt.

— Rendbe van öreg labdaszedő. Velem nem járatsz bolondot. Lesheted, amíg újból bejövök!

Főlemelkedett az ágy széléről. Tanácstalanul toporgott, nem tudta hogyan búcsúzzon el az öregtől. Sértődött arccal hallgatott. Drimós lopva körütekintett. Az elfajult vita nem szórakoztatta a nézőközönséget, lassan elszállingóztak, betegségük súlya alatt görnyedezve kiki a saját ágya felé.

— Gyógyulj meg — nyújtotta kezét Fister. Drimós megragadta a feléje nyújtott kezét, s fejével titokzatos integetésbe fogott. Fister mereven hajolt az öreg fölé.

— A csirkét — suttogta Drimós — azt dugjad ide a paplan alá! — Egy pillanatra sem engedte el Fister a másik kezével óvatosan felemelte a paplant. Az újságpapír csomagot Fister becsúsztotta a paplan alá. — Nagyokos! — mondta Drimós megvetően — Ezek itt azonnal szaladnak az orvoshoz vamseroskodni!

Fister megzavarodva heherészett. Egészen belepirult a turpisságba, elégedett volt Drimós és a saját ravaszságával, s ez feloldotta görcsös rosszkedvét. Akkor már kint járt a villamosnál, a rohanó és lökdösődő áradatban, színes neonok és suhanó fekete luxusautók között, a villanykóra kivilágított számlapja barátságosan mosolygott felé, s ő magabiztosan mondta az alacsony, elnyútt arcú kalauznak: — Egy átszállót lesszíves, professzor úr!

Néhány nappal később a Nyugati II kapunál Ritók integetve szaladt a Váci útról bekanyarodó pótkocsis diesel elé. Alacsony, mokány ember volt ez a Ritók, gacsos kezű, a fejét ferdén tartotta, mintha szüntelenül meg akart volna látni valamit a vállán, hunyorgott és járás közben erősen billegette a testét.

— Fi-ister, keresett a nő-övéred.

— Eriggyinnen te ferdefoka! — próbálta túlkiabálni Fister a dübörgő motort.

— Gyere. A nő-övéred telefonált. Azt mondta később újból hí-fvni fog.

— Fiúk — fordult vissza Fister — először a kilencesre megyünk. Azonnal jö-vök! — kilépett a kocsiból, s rácsapta a kísértőre meg a sofőrre az ajtót. Bement a kapuór után a házikóba.

— Honnan telefonált? — kérdezte gyanakodva — Kecskemétről?

— É-én nem tudom, csak telefonált. Azt mondta életbevágó.

Fister rágyújtott, nyugtalanul toporgott, tekintetét le nem vette a fekete telefonkészülékről. Mintha attól tartott volna, hogy a ki-begördülő hatalmas teherautók zajában elmulasztja a telefonberregést. A nővérét a háború alatt látta utójára. Néha kapott tőle karácsonyi képeslapot, tudta, hogy van egy barackosuk és négy gyerek. Összesűrűsödött benne a szorongás. Csak nincs valami baj! Nem szerette a váratlan dolgokat. Azt tartotta, a váratlan dolgok mindig veszélyt rejtegetnek.

Ritók éppen az udvaron volt elfoglalva, mikor csengetni kezdett a telefon. Idegesen lépett az ajtóhoz.

— Ferdefóka, hé!... A telefon!

— Jö-övök.

Hullámozó mozgással termett a fekete készülék előtt. — I-igen. I-itt van. — Azal átnyújtotta a kagylót Fisternek. A férfi szorongása egycsapásra feloldódott, amikor meghallotta a vadul hallózó rekedt hangot.

— Mi van labdaszedő... hallasz engem!

— Figyelj nagyokos! Úlj be egy taxiba és gyere értem.

— Maradj a fenekeden!! Mit gondolsz, mit kezdek veled otthon!

— Keríts egy taxit és gyere ide, ha mondom! Hat órától itt ülök a cuccal. Az orvos elengedett.

— Flug van a fejedben! Nem érted!? Nem ülhetek melletted, mikor dolgozó ember vagyok!

— Rá se ránt, nagyokos. Gyere értem a taxival. — Drimós makacssága felingerelte Fister. Dühösen csapta le a kagylót.

— Ez neked a nővérem! — fordult Ritókhöz. — Azám!

— Engem vonatszerencsétlenség ért!

— A fejed bélést ott felejtették a vagon alatt! — legyezett tenyerével Ritók homloka előtt, s olyan dühösen vága be magamögött az ajtót, hogy majd leugrott sarkairól.

Nemsokkal később, a fehér ládákkal megpakolt disel a klinika előtt fékezett. Drimós már a kapuban állt, meggörnyedve szorongtata a cementeszákba csomagolt cuccot. Ösztövére vállán a kopott lóden üresen csüngött, tisztáramosdatott barátságos betörőarcán a fa égvyrüihez hasonlatos ráncok mosolyba szaladtak össze. Fister megenyhülve ugrott le a vezetőfülkéből.

— Hé, meguntad a fehér ágyat!

— Az orvos elengedett. Azt mondta nem akadályozhatja meg, ha távozni akarok. Minek maradtam volna!

— Jobb lett volna a fehér ágyban.

— Tisztára egy papagály! Mintha nem tudnád mennyire szeretem a szabadságot!

— Azám... — mondta Fister, s feltolta az öreget a vezetőfülkébe és maga is beszállt. — Szép kis szabadság! Mit kezdesz a szabadsággal dohány nélkül, mi?! — A vezetőfülkében tartózkodó másik két emberre pillantott. — A nagybátyám — mutatott Drimósra. — Gondolom ismeritek a nagybátyámat!

Azok ketten bólintanak.

— A szabadság bajnoka! Csak dohányja, meg egészsége nincsen.

— Mit vagy oda a dohánynal! Van nekem dohányom!

— Hát még mi van neked. Hadd hallják ezek a derék gyerekek!

— Két darab százast tesznek ide a jattyomba! — Drimós kifehéredett tenyerét Fister orra alá dugja. — Ha tudni akarod, ide beleteszik a két pirosat! Csak be kell menni a szociálisra. Azt mondta a szociálison az elvtársnő, ha megbicskáz-
nak, két darab százast kapok!

— Jobb lenne ha egy intézetbe dugna be. Az lenne neked a jó!

— Mehetnék, de én a szabaságot szeretem. Mindig is a szabadságot szeret-
tem!

— Vénségedre ezért nincs semmid. Csak betegség meg szegénység! — mondta
Fister lenézően.

— Mehetnék a vöröskatonákhoz is — hancegett tovább Drimós. — Olyan múlt-
tam van, hogy bármikor fölvennének a vöröskatona otthonba, nagyokos!

— Hát még hova mehetnél, na? Tudod mi vagy te?... Egy labdaszedő. Te már
nem rúgsz labdába! Nem.

Igy címődtak szüntelenül, s úgy tűnt, hogy körülöttük nincs senki, semmi, csak
ők ketten vannak a világon, miközben a megrakott teherautó a városon, ezen a
kötengeren, az utakon, a kőcsatornák hálóján, zakatoló villamosok között, díszes ki-
rakattáblák tükrében, villanyórák mérföldkövei mellett, amelyek hiábavalóan mu-
togatták az időt, a nyüzsgő és eleven életen keresztül csapást nyitva eljutott vég-
céljához; a töltés alá, amelyen most is várakozott egy fényes, fekete tüsszögő
mozdony.

Lengő függönyök riadója jelezte, hogy keresztülvonulásuk a néma udvaron nem
ment feltűnés nélkül. Drimós fölmutatott a mozdony oldalán könyöklő vasutasra.

— Látod, ezeknek jó. Feljön egy ilyen paraszt és urat csinálnak belőle!

A mozdonyvezető megérezte, hogy azok ketten odalent róla beszélnek. Szája
nevetésre nyílt, kormos arcából elővillantak fehér fogai.

— Megjöttél, öreg! — kiáltotta. — Pedig már azt hittük szög-re akasztod a
bakancsot.

— Ezt nektek! — recsegte Drimós és lengette az öklét.

Fister a lakásba lépve a feldúlt ágyra mutatott és parancsolóan mondta:

— Bebújni a számfészekbe!

— Hüvös van, nagyokos.

Fister kiment a faskamrába, s két gyümölcsösládával tért vissza. A sarkárai
összezúzta a ládákat, mire Drimós a ágyba búj, a csikótűzhelyben is fellobogott
a tűz.

— Mit gondolsz nagyokos — szólalt meg a dunyha alatt vacogó Drimós —
nem kéne belépni a szociálishoz? Két százast, az két százast!

Fister az ágy fölé hajolt, elnézte Drimós megfogyatkozott arcát, amely itt a
szoba homályában, a rövidrevágott, deres haj keretében súlytalanul lebegett a csf-
kos dunyha fölött.

— Te csak maradj a fenekeden! — Ugy beszélt vele, miként a gyerekekkel
szokás: szerető szigorúsággal. — Nekem ne próbálj fölkelni, mert kiváglak. Majd
átszólók Erzsikének, hoz neked ennivalót, A tűzre is rak, csak maradj az ágyba.

— Töltőtkauposztáért elmennék gyalog a világ végére is!

Fister hallgatagon keringett a szobában. Próbált rendet teremteni, de beleunt
a reménytelen kísérletbe. Odaállt az ablakhoz.

— Mit gondolsz, van neki férje?

— Kinek?

- Az Erzsikének — Fister révetegen nézte a fáskamrák hosszú sorát.
- Volt, de meglépett — válaszolt Drimós, majd enyhe gúnyral hozzátette még:
- Mi az, becsavarodtál nagyokos! — Rekedten nevetett.
- Fister elszakította magát az ablaktól.
- Menni kell. Az újpesti Pamutba visszük a fuvart.
- Gondterhelten lépett ki az ajtón.

Világosan ért haza. A ház előtt lépett ki a kocsiból. Nylon zacskóban két adag töltöttkáposztát hozott. Egy újpesti büfében vásárolta, s újságpapírban óvta a melegét. Sietve vágott át az udvaron.

A szoba üres volt. Hosszú pillanatokig érthetetlenül nézte az ágyat. Tanácsalanság lett urrá rajta, sietése hiábavalónak bizonyult. Növekvő indulattal állt az ablak elé. Elnézte az udvart, a dróttal körülkerített, keskeny virágágyásokat. Kidobom! — határozott. Jobb ha nem jön ide többé! Menjen vissza az istállóba, ahol eddig lakott... Vagy az otthonba! Ha pénzt érez, nem tud nyugton maradni. Ha elmenne neki is, meg nekem is jobb lenne! Beszélhetnék Erzsikével. Ideköltözne... Asszonyal másként lehetne...

Sokáig állt az ablaknál, a lehetőségeket fürkészsve, az oly rég óhajtott változás megszűnését kalandozó gondolatokkal. Közben lassan alkonyodott, a szomszédokban sorra gyúltak fel a lámpák, egy-egy hazatérő sietve vágott át az udvaron. A képzelet langyos tengeréből néha-néha kidugta a fejét az aggodalom, vajjon mi lehet Drimóssal? Merre jár? Végül hajója megfeneklett egy látomás szörnyű zátonyán.

A kapualj sötétjéből a tántorgó Drimós bukkant elő. Négy hatalmas sörözüveget szorongatott a hasán, s letérve a megszokott útról, nekivágott a kertnek, az ágyások és csoportok között kanyargó keskeny ösvényeken botorkált át, körbe keringett a bonyolult útvesztőkben, a ravasz és láthatatlan drótok között. Fister el volt készülve arra, hogy Drimós előbb-utóbb egyensúlyát veszti az ágyások közé zuhan. Ezt már nem fogják elnézni nekik! Fagyos rémülettel figyelte az öreg vándorlását. De nem! Drimós halálos biztonsággal egyensúlyozta magát, mintha valami titokzatos erő óvta volna bolyongásaiban. Fister váratlanul a szeretet hulláma öntötte el. Öreg labdaszedő — gondolta — amíg üveg van a kezébe, addig nem esik el! Amíg fel tudja emelni az üveget, addig biztosan áll a talpán. Pontosan így vagyok én is, meg mások is, nagyon sokan!